

До ювілею — 370 днів!

Другого жовтня у нас у редакції свято: козельщинська «районка» відзначає свій День народження.

Скільки зим, скільки весен прошуміло над її шпальтами; скільки доріг пройдено, об'їхано, скільки подій, зустрічей, портретів, розмов описано — не злічити... Хоча ні: роки пораховано: нам — вісімдесят дев'ять, наступного року будемо святкувати ювілей. А про решту — чиста правда. Не злічити газетних рядків і їхніх героїв; не злічити безсонних ночей у роботі над статтями і всього спектру емоцій, викликаних ними. Та ми й не намагаємося цього робити. Просто виконуємо свою роботу — пишемо щоденник сучасності, такий собі своєрідний літопис Козельщинського краю. Можливо, зараз він сприймається не так, як бачитимуть його через 90 років наші нащадки. Але, безумовно, це буде цікаво. Як цікаво нам зараз гортати старі підшивки газети тридцятих, сорокових, п'ятдесятих років. У нашій редакції зберігаються підшивки «районки», починаючи з 1949 року; старіші — 1944-1948 року — у Полтавському обласному архіві. А найперші можна побачити лише у Києві, у Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського. Саме про неї, нашу «прабабусю», — козельщинську газету «Розгорнутим фронтом», про її працівників і дописувачів — стаття нашого постійного автора, киянки Тетяни Мячкової

Звіди починалися «Козельщинські вісті»

З 1930-х років у Козельщинському районі Полтавської області почала виходити газета «Розгорнутим фронтом». Перший номер побачив світ 2 жовтня 1930 року. Спочатку вона виходила двічі на п'ять днів і мала тираж 1700 примірників. Як інші «районки», газета була органом районного партійного комітету, районного виконавчого комітету та районної ради професійних спілок. У 1932 році до неї додано літературну сторінку. З 1933 по 1934 роки друкувалася так звана «Молоднеча сторінка»

Під час Другої світової війни з вересня 1941 по 1944 рік газета «Розгорнутим фронтом» не виходила. Відновлення роботи редакції відбулося 1 травня 1944 року. Газета змінила назву — «За честь Батьківщини» і стала виходити 8 разів на місяць у кількості 750 примірників. До 1960 років її тираж збільшився до 2500 примірників, а частота виходу — тричі на тиждень.

Але повернемося до початку. Вважалося, що у газеті «Розгорнутим фронтом» після закінчення Бреусівської семирічної школи почав публікуватися майбутній письменник Олександр Гончар. Навіть у його біографії, що зберігається у Києві у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України зазначено: «1933—1934 гг. — літературний районний газети «Розгорнутим фронтом», с. Козельщина Полтавської області».

Я переглянула номери козельщинської газети за 1930-1931 роки, що зберігаються в архіві Книжкової палати України (з 1932 року — в НБУВ) і знайшла допис Олександра Гончара «Неписані не вчать» про наладження освіти у Хорішках (12 листопада 1931 р., № 116) та першу замальовку «На буксир» про освіту у Бреусівці (6 грудня 1932 р., № 127).

змінитися). Переглянутий мною значний масив інформації висвітлює картину скрутного становища українського села у 1930-х роках і дає уявлення про жалкі умови, у яких жили мешканці сіл Козельщинського району, зокрема Іван Дряпаченко, який при цьому ще й намагався залишатися Художником з великої літери.

Сторінка за сторінкою, з року в рік — боротьба:

«Всі зайвини хліба — державі! Василівська сільрада ухвалила продати державі 3020 пудів зерна» (1931 рік, сількори: Дряпаченко, Оснач, Бойко).

«Бреусівка. Управа колгоспу творить махінації» (1932 рік, бригада «РФ»: Павленко, Василенко, Юренко).

«За прикладом сількорів с. Василівки та с. Пісок розгортаємо боротьбу за насіння та за ошадсправу» (1932 рік, бригада «РФ»: Кульбачка, Геращенко, Дряпаченко, Бондаренко).

«Сергій Кравченко — куркуль» (1932 рік, фотографія).

«Пригаврика. Догляд за кіньми і досі не покращився. За зверненням у прокуратуру» (1933 рік, сількор Донченко).

«Судити за зрив стінгазети» (1933 рік, сількор Ів. Бреславець).

«Покарати Бабенка» (1933 рік, бригада учнів пише про батька одного хлопця, який вигнав їх із хати, а сина не пускає до школи).

«Крадіж буряки» (1933 рік, сількор Ол. Вогник).

«Свинаря вигнати з комсомолу» (1933 рік, юнкор Чернявський пише, що його персонаж відмовився працювати на тракторі бо «плохой») і таке ін.

Під такими гаслами друкувалися статті у довоєнний період. Серед дописувачів газети зустрічається багато різних прізвищ, зокрема Третяк, Дробах, Миргородський та інші. За кожним селом було закріплено по сількору. З 1936 року в газеті почали зазначати авторство під агітаційними малюнками (Єлісєєв, Сідоров, Колосов, Просвіров, Черемніх та інші), з'являються фотознімки керівників Радянського Союзу та України.

Друковане слово у СРСР завжди було рупором пропаганди. З центральних газет і до низів — сільської преси «трудолюбиві маси», працюючи заради «світлого комуністичного майбутнього», мали звітуватися про досягнення на шляху до нього. Але це вже історія. Історія, яку донині можна прочитати на сторінках радянських періодичних видань. Їх зберігає відділ формування і використання газетних фондів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

Використана література:

Каталог «Газети України 1930—1934 рр. у фондах Національної бібліотеки ім. В.І.Вернадського», Київ, 2004.

Бібліографічний довідник «Періодичні видання УРСР 1917—1960. Газети», Харків, 1965.

Тетяна МЯЧКОВА,
мистецтвознавець, архівіст,
член Національної Спілки
журналістів України,
м. Київ